

Туризмда экология муаммолар ва ечимлари

*Тадқиқотчи. И.Аюбов СамДУ
Тиркашев Суннат Холмирзаевич
Самду 3 курс талабаси*

Аннотация: Мавзу ўз ичига мамлакатимизда туризм бўйича олиб борилаётган сиёсатларни ҳамда унга тўсқинлик қилаётган экологик муаммоларни ёритиб берган ва шу аснода муаммоларга ечимларни аниқлаштириш кўзда тутилган.

Калит сўзлар: флора, фауна, район.

Ўзбекистонда экотуризмнинг ривожланиши нафақат маънавиятимиз, илм-фан, маданият, маърифат, табиатни муҳофаза қилиш, экотуристларни жалб қилиш, биологик хилма-хилликни сақлаш муаммоларини ҳал қилишга балки, шу билан бирга иқтисодий масалаларни, маҳаллий халқимизнинг ижтимоий-иқтисодий шароитини яхшилаш, янги иш жойлари билан таъминлашни енгиллаштириш, мамлакатимиз иқтисодиётининг ўсишига катта ҳисса қўшади. Халқимизнинг табиатимизни асраш маданияти ва билимини оширади.

Ўзбекистонда экотуризмнинг ривожланиши ва унинг яқин келажақдаги истиқболлари «Ўзбекистонда туризмда экологияни ривожлантириш Концепцияси» да келтирилган. Лекин афсуски, Ўзбекистон Республикаси табиатни муҳофаза қилиш Давлат қўмитаси томонидан яратилган бу мукамал ҳужжат ҳозиргача талаб даражисида оммавийлашмади, ўрганилмади. Бу ҳолатга алоҳида эътибор берганлигимизнинг асосий сабаби шундаки, илмий-амалий конференцияларда, илмий матбуотда бир-бирига зид, қарама-қарши чиқишлар, яроқсиз, илмий-амалий жиҳатдан асосланмаган куруқ тавсиялар, мақолалар тобора кўпайиб бормоқда. Экотуризмни ривожлантиришда муаммолар билан бирга ноаниқ, ахборотларнинг ҳам кўпайиб бораётганлиги туризм таълими йўналишида билим олаётган ёш муттаҳасисларни ҳам, туристик фирмалар фаолиятини ҳам, тадқиқотчиларни ҳам чалкаштириш аниқ. Шунинг учун ҳам биз жаҳон экотуризм ривожигаги устувор усуллар, дастурларни яхши ўрганишимиз, экотуризм ривожланган давлатларнинг тажрибалари асосида ўзимизнинг миллий экотуризм дастурларини ишлаб чиқишга маъсулмиз. Бу йўналишда дастлаб экотуризмнинг моҳиятини яхши тушуниб олишимиз лозим.

Туризмда экологиянинг мазмуни ва ва моҳияти бўйича биринчи бўлиб Мексикалик эколог-иқтисодчи Гектор Цебаллос Ласкурейн 1980 йилда ўз тадқиқотлари натижаларини билдирган эди. Унинг хулосаси бўйича – «Туризмда экология – бу флора ва фаунани урганиш ва табиат билан танишиш, дам олиш қувончини ва табиатга ёрдам бериш имкониятларини билдиришга асосланган саёҳатдир».

Мамлакатимизда туризмда экологияни ривожлантиришнинг ташаббускорлари туманлар ва вилоятлар ҳокимиятлари бўлиши лозим. Чунки, ҳар бир туман ва вилоятларда табиат муҳофазаси, экологик тоза муҳитни сақлаш, маҳаллий ижтимоий-иқтисодни кўтариш дастурлари қабул қилинган ва амалга оширилмоқда. Иккинчидан, туманларда ва вилоятларда «табиатни

муҳофаза қилиш давлат қўмиталари» ва «Ўзбектуризм» миллий компаниясининг бўлим ва экскурсия бюrolари фаолият кўрсатмоқда. Учинчидан, туманлар ва вилоятлардаги илмий салоҳиятлардан (институт, университет, коллежлар, кўриқхоналар, олимлар, мутахассислар ва ҳ.к.) экотуризмни ривожлантиришда фойдаланишнинг катта имкониятлари мавжуд. Вилоятларда экотуризмни ривожлантиришда дастлабки режалар ва амалга ошириш лозим бўлган ташкилий ишлар қуйидагича бўлиши мумкин:

1. Туманлардаги экотуристтик ресурсларнинг таърифи ва тавсифларини яратиш, уларнинг ички ва халқаро экотуризм талаблари бўйича даражаларга ажратиш;

2. Устивор экотуристтик ресурсларнинг, оқим йўналишларининг ижтимоий – иқтисодий натижаларини аниқлаш;

3. Ҳар бир экотуристтик район талабларидан келиб чиқадиган инфратузилмаларнинг тавсифларини яратиш;

4. Экотуристтик районнинг ихтисослашувини аниқлаш, унинг ички ва халқаро туризмдаги ўрнини белгилаш;

5. Экотуристтик районни ривожлантиришнинг молиявий миқдорларини, таъминлаш манбаъларини аниқлаш ва истиқболини башоратлаш.

Мулоҳазаларимиз якунида алоҳида қайд қилишимиз лозимки, дунёда туризмда экология йўналиши инсоният олдидаги экологик инқирознинг олдини олиш, инсониятнинг барқарор ривожланиш ва яшаб қолиш учун сайёрамиз табиати ва унинг ресурсларини сақлаб қолишдаги нажот йўлларини ахтариш заминидан шаклланди ва ривожланиб бормоқда. Инсоният олдида турган сайёравий экологик муаммоларни инсониятнинг ўзи бартараф этиши керак ва бартараф этишга мажбур.

Шу нуқтаи – назардан ҳам мамлакатимизда туризмда экологияни ривожлантириш масалаларини ўз вақтида ҳал қилишимиз табиатимиздаги биохилма-хилликни сақлаб қолиш, табиий ресурсларимизни муҳофаза қилиш ҳамда халқаро экологик инқирозларнинг олдини олишга қўшган улкан ҳиссамиз бўлади.

Адабиётлар

1. Ўзбекистонда туризмда экологияни ривожлантириш Концепцияси. Экология хабарномаси, ж, №2, Тошкент, 2017 й.